

การวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไร

จากการที่ผู้เขียนได้ออกนิตยสารการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูรวมถึงการจัดฝึกอบรมครูตามที่แตกต่างกัน ทั้งครูในระบบและนอกระบบโรงเรียน ก็มักจะมีคำถามจากบรรดาคุณครูเหล่านั้นอยู่เสมอว่า การวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไร ทั้งๆที่แต่ละท่านก็เป็นครูมาช้านาน บางท่านก็ใกล้เกษียณราชการแล้ว แต่ก็ยังสับสนกับคำสองคำนี้อยู่เนืองๆ ผู้เขียนจึงจะขออธิบายพร้อมยกตัวอย่างให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งจะได้คลายข้อสงสัยให้หมดสิ้นไปเสียที

การวัดผลการศึกษา (Measurement) คือ กระบวนการใดๆที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทน ขนาด สมรรถภาพ นามธรรม ที่ผู้เรียนผู้นั้นมีอยู่ในตัวตน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องกระตุ้นยูແຫ່း เราก็ถือเอาจำนวนผลงานที่ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบออกมานั้นเป็นเครื่องชี้บอกว่าเขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้นๆ ปานนั้น กล่าวคือ แบบทดสอบ ทำหน้าที่แปลงสมรรถภาพนามธรรมให้ออกมาเป็นตัวเลข หรือออกมาเป็นอะไรๆที่สามารถบอกเราได้ว่า ผู้เรียนผู้นั้นมีสิ่งนี้สิ่งนั้นอยู่เท่าใด หรือมีมากน้อยเป็นอันดับ ตำแหน่งใด ในกลุ่มประชากรหรือในชั้นที่เราทำการสอบวัด การวัดนี้เป็นวิธีแปลงคำคุณศัพท์ให้กลายเป็นตัวเลข เช่น แปลงจากคำว่า “เด็กสูงมาก” ให้เป็น “เด็กสูง 1.75 เมตร” และแปลงจาก “เด็กเก่ง” ให้เป็น “เด็กสอบได้ที่ 1” เป็นต้น การวัดแล้วบอกเป็นตัวเลขนี้ สามารถทำให้ทุกคนเข้าใจเป็นแบบเดียวกันและค่าไม่เปลี่ยนแปลง ผิดกับ “มาก” ซึ่งผู้ฟังอาจหมายถึงขนาดต่างๆกัน และไม่มีกำหนดแน่นอน

การประเมินผลการศึกษา (Evaluation) คือ กระบวนการที่ครูนำทุกๆรายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ กล่าวคือ ครูนำผลต่างๆจากการวัดผลเหล่านั้นมารวม มาซึ่ง มาผสมเพื่อจะนำไปใช้ในการวินิจฉัย ตีราคา คุณค่าและชี้ขาดลงเป็นผลสรุปว่า เด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สอบได้หรือสอบตก เป็นต้น และควรจำเป็นหลักเอาไว้ว่า “การประเมินค่าที่ดี ต้องตั้งอยู่บนรากฐาน ของการวัดที่ดีด้วย”

ตัวอย่าง สำหรับเปรียบเทียบ การวัด กับ การประเมิน เช่น การซื้อรถยนต์ เรามาดู (วัด) ถึงขนาด ยาง ความเร็ว ราคา อัตราสิ้นเปลืองน้ำมัน ซึ่งมีหน่วยที่วัดได้ด้วยตัวเลข แล้วเรามา (วัด) ถึง สี ทรวดทรง ฯลฯ ว่าถูกใจเราไหม ซึ่งวัดด้วยตัวเลขไม่ได้ และบางทีเรายังขอทดลองขับ (วัด) ดูก่อนว่าเหมาะมือเราไหม ซึ่งก็คือการวัดโดยลงมือปฏิบัติจริงๆ เสร็จแล้วเราก็นำข้อเท็จจริงต่างๆจากตัวเลข จากคุณภาพ และจากความเห็น ความพอใจซึ่งเป็นอัตนัยอย่างยั้งนั้นมาประมวลลงเป็นคำชี้ขาด (ประเมิน) ว่า “ซื้อ” หรือ “ไม่ซื้อ” เป็นต้น จึงสรุปรวบยอดขั้นสุดท้ายของคำสองคำนี้ได้ว่า ก็คือ “การประเมินค่า” นั่นเอง ส่วนในชั้นเรียน เรานำคะแนน (จากการวัด) ต่างๆ เช่น การสอบย่อย สอบกลางภาค คะแนนการงาน ความร่วมมือ พัฒนาการ ทักษะคิด ฯลฯ มาประมวลเป็นคำชี้ขาด (ประเมิน) ว่า ผู้เรียนนี้สอบ “ได้” หรือ “ตก” ควรรับไว้หรือไม่รับ หรือเป็นผู้มีความรู้ระดับ “ดี - ปานกลาง - อ่อน” หรือ มีความรู้ชั้น “4 - 3 - 2 - 1 - 0” เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เราจึงควรประเมินผลการศึกษาของเด็ก โดยการ “วัดหลายๆอย่าง อย่างละหลายๆครั้ง ครั้งละหลายๆข้อ” จึงจะเป็นการดี

บทสรุป “การวัดเป็นหน้าที่ของแบบทดสอบ การประเมินค่าเป็นหน้าที่ของครู”

“การทดสอบเป็นเหตุ การวัดเป็นผล” ส่วนการประเมินค่า เป็นการนำผลนั้นไปใช้

ภัทร ภัทรกุลบดินทร์

รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จ.สิงห์บุรี

